

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta, 1 fl. 80 kr. za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 15 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 19. februarja 1862.

Besedica o vinskih zadevah.

Iz Vidošic na Dolenskem 7. sveč. Dovolite tudi meni ljube „Novice“, par besedic spregovoriti. Vzemite v svoje predalčke moj svet in nauk in ga podelite svojim bravcom, da bodo oni svoje sosede po tem mojem nauku vodili in jih na pravi pot in pazljivost svojega premoženja pripeljali. Treba je grdo navado opustiti in se poprijeti bolj pametnega gospodarstva, zakaj pri tolikih davkih je na soseskinem premoženju dvoje ležeče. Zdaj pa naj sledi nauk, o katerem želim govoriti. Pri nas na Dolenskem, skoraj bi smel imenovati, da večidel po vseh soseskah je ta nespametna navada, da, kadar sosedje čez svoje premoženje gospodarje ali, kakor jim pravijo, sekutorje ali cekmeštre stavijo ali udinjujejo, dvema svoje premoženje ali vino brez vsake rajtengne izročijo, za plačilo jima dovolijo, da si vsak 2 vedri vina, to je, 40 bokalov vzame in tiste samo brez poldrušine nazaj povrne, in kadar gredo v hram (kelder) vino pogledat, da se ne bi kakošna škoda primerila, sme vsak polič vina popiti in tako vsakih 8 dni in brez rajtengne. Al med takimi gospodarji ali sekutorji se dosti takih najhaja, ki si dvakrat več v hramih opravka najdejo, samo da soseskino vino pijejo brez vse vesti. Tako se godi do pusta, to je, do svetega Kurenta, zdaj pa se začne „delitev ali talinga“ med sosesko, ker marsikteri do tega časa domá svoje vino popije ali pa pride kateri sosed in prosi masel vina za svojo bolno ženo ali če kak prijatelj k njemu pride. Takrat ona dva „sekutorja“ vsak svoj ključ od soseskega keldra vzameta in grésta sosedu masel ali polič vina natočit. Pri tej priložnosti pa pravi eden drugemu: „Daj, natoči nama polič vina; saj sva po soseskinem opravku prišla, da bova vsak enkrat pila.“ Ako si pa tako pred sosedom ne upata, pravi eden drugemu: „Daj, natoči mi polič vina na rajtengo“. In tako pijeta; v tem pa pride mežnar k njima, kateri je po soseskini stari navadi sekutorjema za tretjaka ali pričo postavljen, da ne bodo napačno z vinom delali. Al bodi Bogu potoženo! med našimi mežnarji so nekteri taki požeruhi, kakor so „sekutorji“, da kadar vidijo duri hramove odperete, že so na pragu. Nekteri mežnar pa je vendar tako zvest, da svoje dolžnosti nikdar ne opusti, ker mu kaplica diši. Zdaj pravi „sekutor“ drugemu tako: „Daj natoči poliček za mežnarja“, ker se ga boji, da bi ju pred sosesko ne tožil in tako zdaj vsi trije pijejo dan za dnevom. In tako si soseskega vina nekoliko med sosesko na činž ali na poldružino raztaljajo, ostalo pa popijejo in tako sode izpraznejo, in ne da bi soseska poprašala, kam so vino djali, koliko je vina iz sodov izteklo, ali koliko ga je na činž ali na poldružino prišlo. Meni nič tebi nič, — tako ostane do jeseni, in tako ostane vselej in na veliko soseskino škodo. Kadar pa pride v jeseni čas za poberanje vina, prideta ondaj sekutorja z mežnarjem in si še dva nosivca vzameta, da gredo po soseski vina nazaj terjat. Med tem si znajo prav dobro postreči, trikrat ali štirikrat na dan pojedovajo 8 in včasih po 14 dni. O svetem Martinu si pa likof naredijo. Pa kaj hočem to tako na drobno popisovati, kar se potrosi na škodo soseski, in še drugih napak iz zamude časa, pijaučevanja, prepira z ženo itd.

Povejte mi sedaj: ali ne bi bilo boljše, da bi tem svojim gospodarjem ali sekutorjem primerno plačilo odločili in bi jim svoje premoženje na rajtengo dali? Morebiti da mi bo kateri odgovoril, da ni mogoče pri vinskem premoženju rajtengne zvediti. Jez pa na to odgovorim, da je mogoče, ako soseska svoje sode natanko izmeri, koliko vina držijo, ali pa naj bi pri pobornji na rajtengo od vsakega, kateri v soseskinem hramu vina na činž vzame, nazaj terjali, in po tej poti bi zvedili, koliko vina bi v soseskini kelder v kup spravili. Potem bi soseska, kakor sem že zgorej omenil, o svetem Martinu na likof vkup prišla in bi se med seboj po dražbi (licitaciji) porazumeli, kateri bi laglej to gospodarstvo prevzel. Pri tej priložnosti samo to omenim, da samo tisti naj ima pravico, dražbe se udeležiti (licitirati), kateri ima toliko premoženja, da, ako bi kaj zapravil, bi pri njem soseska imela, s čim se plačati. Pomislite, ljubi moji, ali ne bi bilo tako boljše, da bi namesto dveh sekutorjev in njih tretjaka ali mežnarja en sam vino soseski delil (talal)? koliko bi bilo manj zamude, manj greha? zakaj takošni sekutor ne bi gledal in mislil, da bi svoj lon po grli precejel, ampak ker bi ga v denarjih dobil, bi si ga za svojo štibro ali pa za škornje, ktere pri tem raztrga, obrnil. In tako bi bilo za-nj in za sosesko boljše. Saj vi, kateri ste bolj modri in kateri „Novice“ berete, prevdarite to in dajte slovó stari navadi, ter se ne držite starega kopita kakor smole.

Ive Staz. kmetovavec.

Vrtnarske skušnje.

(Kako se cvetje sadnih dreves obvaruje, če ob cvetji gorak veter vleče?) Če ob cvetji sadnih dreves suh sončnik ali tako rekoča hrvaška burja vleče ali sploh kakošna suha sapa piše, ne more ne perje ne cvetje popolnoma hlapeti; zato se pa tudi cvetje otrese in sadú ne donese. Kdor hoče to obvarovati, naj postavi pod drevo, kadar cvetè, ali zraven njega škaf vode, v katero se zná tudi enmalo soli vreči; čez 24 ur se voda iz posode izlije in to delo se vsaki dan tako dolgo opravlja, dokler drevo cvetè. Gospod Vilke pravi, da vsak, kdor je skusil, hvali to ravnanje. — Ravno tako se cvetje sadnih dreves obvaruje, če se drevo, kadar je v cvetji, s škropilom v mrzlo vodo pomočenim, večkrat dobro poškopí; toda prvo sredstvo je bolj gotovo, ker se iz vode napravljenih soparov drevesni popki in cvetje bolj napijejo.

(Bolehnost mladega drevesa, o kateri se ne ve, od kod da izhaja). Dostikrat hira in medli kako mlado drevesce, pa sadjorejec ne vé, od kod da bolezen njegova izhaja. Če mu ni morebiti kaka miš ali kak drug merčes korenik razjedel, se dajo taki hiravci večkrat zopet okrevati in ozdraviti, če se njih deblo in veje skoz osem dni vsaki dan enkrat z mrzlo vodo omivajo. To je posebno dobro delo ob hudi vročini in suši za sadne in bolehe drevesa.

(Pomoček drevesa ozdraviti, ako so ozeble). Kdor zapazi proti spomladi, da mu je drevo ob hudem mrazu precej ozeblo ali namrlo, ga bo ozdravil, če mu